

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
6. สรุปผล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง

2. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ และองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัดที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. แหล่งข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง จำนวน 198 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง จำนวน 133 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ

2. แหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 6 คน ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราช จำนวน 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราช จำนวน 1 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราช จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 1 คน หัวหน้ากองช่าง จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการกองคลัง จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด และเป็นแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพศ และองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขงสี่สุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขงสี่สุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม

2. แบบสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขงสี่สุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

- 2.1 การบริหารงานตามหลักนิติธรรม
- 2.2 การบริหารงานตามหลักคุณธรรม
- 2.3 การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส
- 2.4 การบริหารงานตามหลักความมีส่วนร่วม
- 2.5 การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ
- 2.6 การบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมสำเร็จรูปใช้ในการประมวลผลข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติวิเคราะห์ตามความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขงสี่สุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติที่ใช้วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขงสี่สุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก

ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม
 จำแนกตาม เพศ ใช้ t -test (Independent Sample) และองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด
 ใช้ F -test (One – Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีพบว่ามี
 ความแตกต่างผู้วิจัยจะใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD. (Least
 Significant Different)

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ การแจกแจง
 ความถี่ และการพรรณนาความ

5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ สถิติเชิงบรรยาย

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 133 คน พบว่า บุคลากร
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็น
 เพศหญิง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 57 คน คิด
 เป็นร้อยละ 42.90 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ
 20.30 รองลงมาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงสูง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
 กลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับ
 ความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความมีส่วนร่วม
 ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักนิติ
 ธรรม ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยเป็นรายด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม มีระดับการบริหารงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
 กลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้
 เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดย
 เรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ อบต.มีการปฏิบัติต่อ

ประชาชนด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน และการบริหารงานมีความชัดเจนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ตามลำดับ

2.2 ด้านหลักคุณธรรม มีระดับการบริหารงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ บุคลากรบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ บุคลากรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพอ่อนโยน และมีโมติริจิตพร้อมให้บริการ และอบต. มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม ตามลำดับ

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส มีระดับการบริหารงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ กระบวนการทำงานของอบต.ทำงานอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา พร้อมทั้งจะได้รับการตรวจสอบ มีการประกาศให้บุคลากรรับทราบเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ในการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ และการบริหารงานกิจกรรมต่างๆมีการสรุปและเปิดเผยต่อสาธารณะ ตามลำดับ

2.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม มีระดับการบริหารงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ อบต.มีการจัดเวทีประชาคมในการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชน อบต.มีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง และอบต.เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีระดับการบริหารงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ อบต.นำโครงการกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการประชาคมไปบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาประจำปีของอบต. รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจ และมีการนำโครงการกิจกรรม หรือแผนงานที่ตกลงไว้ไปดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม ตามลำดับ

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า มีระดับการบริหารงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ การจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่ และการปฏิบัติงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ มีการณรงค์ให้บุคลากรประหยัดพลังงาน การใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ได้รับ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและชุมชน ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ และองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด พบว่า จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรมด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ

4. ข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

4.1 ด้านหลักนิติธรรม คือ บุคลากรในองค์กรทุกฝ่ายโดยเฉพาะผู้บริหารและข้าราชการประจำ จะต้องมีการศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การออกข้อบัญญัติตำบลต่างๆ ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่ม มิใช่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลเฉพาะกลุ่ม การใช้อำนาจของนิติรัฐดำเนินไปควบคู่กับนิติธรรมต้องเน้นความถูกต้องมากกว่าความถูกต้อง ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับขั้นตอนการดำเนินงาน และผู้บริหารต้องปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ

4.2 ด้านหลักคุณธรรม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารและข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ ต้องถูกต้องซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ระเบียบวินัย มีความต้องการให้บุคลากรในองค์กรมีความสนใจเอาใจใส่ประชาชน และให้ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรม เสมอภาค แก้ไขปัญหา

ความเดือดร้อนได้ตรงกับความต้องการ องค์กรยังขาดการรับฟังเหตุและผลจากประชาชน
ควรมีความเป็นกลางในการบริหาร โครงการต่าง ๆ และขอให้ใช้หลักในการตัดสินใจไม่
เอนเอียงแก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือเห็นแก่พวกพ้อง บุคคลบางกลุ่มในองค์กรยังขาดการเอาใจ
ใส่ต่อองค์กรหรือรักองค์กร และคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม และให้
ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ยึดหลักคุณธรรมมีภาวะผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน ยึด
มั่นในคุณธรรมจริยธรรม

4.3 ด้านหลักความโปร่งใส คือ ทุกฝ่ายต้องมีการเคารพความคิดเห็นของ
แต่ละบุคคล ข้อมูลของแต่ละฝ่ายควรมีความชัดเจนถูกต้อง ควรจะแถลงนโยบายการ
บริหารงานทุกครั้งที่มีการประชุมสภาฯ หรือประชุมหมู่บ้านของอบต.และชี้แจงการใช้จ่าย
งบประมาณในแต่ละปีให้ประชาชนรับทราบ การประสัมพันธ์โดยตรงยังมีน้อย ประชาชนยัง
ไม่ค่อยมีการรับทราบข้อมูลข่าวสาร และการปฏิบัติงานของ อบต.จะต้องมีการเปิดเผยเปิดใจ
กว้าง เพื่อให้ตรวจสอบได้ตลอดเวลา และมีข้อมูลนำเสนอต่อสาธารณชนได้

4.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุก
ภาคส่วน มีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอความคิดเห็น และเคารพการกระทำของบุคคลอื่น ฝ่าย
บริหารต้องให้ความสำคัญกับชุมชน/หมู่บ้าน การตัดสินใจของสมาชิกอบต.ด้วย และไม่ชี้นำ
ประชาชน และอบต.จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานในตำบลได้มีส่วนร่วม
แสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ และเปิด โอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมใน
ทุกมิติให้มากขึ้น

4.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ ให้นุเคราะห์ขององค์กรตระหนักถึงอำนาจ
หน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายหรือตามกฎหมายและบางส่วนของความมุ่งมั่นในการทำงาน
อบต.ควรใส่ใจต่อปัญหาของประชาชนที่มีความเดือดร้อน และแก้ไข้ปัญหาให้รวดเร็ว
การรับผิดชอบต่อชุมชน/หมู่บ้านที่เป็นอยู่ยังน้อยมาก เมื่อมีการผิดพลาดสมควรยอมรับและ
ปรับปรุงแก้ไขใหม่ และควรส่งเสริมบทบาทหน้าที่ให้ทุกฝ่ายมีความสำนึกในการทำหน้าที่

4.6 ด้านหลักความคุ้มค่า คือ ต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าเกิด
ประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ผู้บริหารต้องจัดสรรตำแหน่งบุคลากรให้เหมาะสมใน
การปฏิบัติหน้าที่ วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก และพัฒนาองค์กรไปสู่จุดหมาย และ
ธรรมาภิบาลดำเนินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้ปฏิบัติอย่างจริงจังและเข้าถึง
ประชาชน

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ที่
 จะต้องปรับปรุงหรือพัฒนาแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในเขตอำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ในแต่ละด้านต่อไปนี้

5.1 ด้านหลักนิติธรรม คือ ผู้บริหารและข้าราชการในองค์กรต้องศึกษา
 กฎหมายและระเบียบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบ และ
 ข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออก
 ข้อบัญญัติตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เช่น การจัดประชุมหรือการทำ
 ประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติ บริหารงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ
 ข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของคนทุกฝ่าย การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทาง
 ราชการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และผู้บริหารควรบริหารองค์การตามความต้องการ
 ของประชาชนโดยแยกปัญหาหนักเบาและก่อนหลังเป็นสำคัญ

5.2 ด้านหลักคุณธรรม คือ การปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรทุกส่วนในองค์กร
 ยึดหลักความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ อุดมคติ จริตใจมีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่
 ดีแก่สังคมกำหนดกรอบการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องทุกขั้นตอน บริหารงาน
 ในองค์กร โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง รณรงค์บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ
 สร้างความชอบธรรมในการปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน และปลูกจิตสำนึกด้าน
 จิตอาสา องค์กรควรรับฟังเหตุและผลของประชาชนด้วยความเป็นกลางไม่ชี้นำ ส่วนการ
 บริหาร โครงการที่ต้องจัดสรรให้หมู่บ้านควรใช้หลักในการพิจารณาจากปัญหาที่ต้องแก้ไข
 เร่งด่วนก่อน รณรงค์ให้บุคลากรในองค์กรยึดหลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีเป็น
 ตัวอย่างแก่สังคม และมีความซื่อสัตย์ จริตใจ อุดมคติ มีระเบียบวินัย และปลูกจิตสำนึกให้รัก
 องค์กรของตนเอง และผู้บริหารควรยึดหลักคุณธรรม ด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม
 โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นคนไทยมีความซื่อสัตย์
 จริตใจ ขยัน อุดมคติ มีระเบียบวินัยยึดหลักภาวะผู้นำที่ดี และปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่
 ประชาชน โดยเฉพาะการ ครองตน ครองคนครองงาน

5.3 ด้านหลักความโปร่งใส คือ ควรสร้างความไว้วางใจระหว่างองค์การและ
 ภาคประชาชน รวมทั้งการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลทั้งสองฝ่าย ควรมีช่องทาง
 และกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบการใช้งบประมาณ และกำหนดช่องทางในการ
 ประชาสัมพันธ์นโยบายหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาฯ ควรมีการ

เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมาโดยให้มีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน และควรมีช่องทางและกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน และปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสมีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน

5.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและมีส่วนร่วมทุกมิติ เช่น มีส่วนร่วมคิด เสนอความคิดเห็นการทำประชาพิจารณ์ หรือแสดงประชามติ เคารพการตัดสินใจของสมาชิก อบต.และประชาชนในพื้นที่บริการ และสนองตอบความต้องการตามเงื่อนไขของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และเปิดช่องทางหรือโอกาสให้ประชาชนรับรู้เสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประชาชน เช่น การเข้ารับฟังการประชุมสภาฯหรือรับทราบข้อมูลจากเว็บไซต์ เป็นต้น

5.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือตามกฎหมายและฝ่ายบริหารต้องมีความกล้าหาญที่จะให้คุณให้โทษต่อบุคลากรในองค์กร เพื่อสร้างความชอบธรรมในการบริหารงาน ผู้บริหารควรใส่ใจปัญหาของประชาชนและกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาและมีความกล้าหาญ และกล้าได้กล้าเสียจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ควรมีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน โดยการวางกรอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน และการปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชนถือเป็นภารกิจหลักของการส่วนท้องถิ่น เนื่องจากรัฐบาลมอบอำนาจให้ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นบริหารงานเพื่อบริการประชาชนภายใต้กฎหมาย และอยู่ในการกำกับดูแลของรัฐบาล บุคลากรในองค์กรต้องรับรู้บทบาทหน้าที่และมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

5.6 ด้านหลักความคุ้มค่า คือ ควรเพิ่มความสามารถในการบริหารงานเพิ่มผลผลิตของงานในทางบวกให้เกิดความคุ้มค่ากับต้นทุน และประโยชน์ที่ได้รับ ต้องพิจารณาตัวบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งตามหลักเกณฑ์ที่ ก.อบต.กำหนดคือการคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ ผลงานของบุคคลนั้น ความอาวุโสในราชการ การรักษาวินัยความเหมาะสมอื่น ๆ และผลประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์องค์กร โดยใช้หลัก SWOT หาจุดอ่อนจุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคเพื่อสร้าง

ความพร้อมในการพัฒนาองค์กร และจัดทำ โครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้หมู่บ้านในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ โดยจัดงบประมาณสนับสนุนและจัดให้มีการประกวดรับรางวัลเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนใช้จ่ายอย่างประหยัดในครัวเรือนและส่งเสริมรายได้รวมทั้งการส่งเสริมการออมให้กับประชาชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง ให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ได้ดีมีประสิทธิภาพ ทำให้การบริหารงานขององค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย แต่ทั้งนี้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นยังต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงควบคู่กันไปทั้ง 6 ด้าน เพื่อกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เห็นถึงความสำคัญ พร้อมทั้งเสริมสร้างความสามารถทางการปฏิบัติงานให้เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับนโยบายการบริหารจัดการราชการยุคใหม่ที่ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญสูงสุดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2556) มาใช้ในการกำหนดคน นโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพันธกิจและอุดมการณ์ในการให้บริการสาธารณะ และการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรชัย นาทองไชย (2548 : 78) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานของคณะเทศมนตรีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอท่งเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า คณะเทศมนตรีบริหารงานตาม

หลักธรรมาภิบาลและต่างพอใจเห็นด้วยในระดับปานกลาง ที่คณะเทศมนตรีนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ในหลักนิติธรรมมีการออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน โดยความเสมอภาค ถูกต้อง รักษาประโยชน์ของส่วนรวม ในหลักความโปร่งใส มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 โดยตีพิมพ์ประกาศ ประชุมชี้แจงผ่านหอกระจายข่าว/เสียงตามสายและวารสาร ในหลักการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดซื้อ - จัดจ้าง การประชุมสภาเทศบาล การเสนอออกกฎหมายข้อบังคับ หลักความรับผิดชอบให้บริหารที่มีคุณภาพ เป็นธรรม ทัวถึง และหลักความคุ้มค่า โดยการปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับความสำคัญก่อน - หลัง การจัดซื้อ - จัดจ้าง เป็นไปด้วยความประหยัด มีการแต่งตั้ง กรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจนยูทธ์ อุ่นเจริญวิสิณ (2553 : 78-79) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอสุมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอสุมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับผลการวิจัยของทรงชัย นกขมิ้น (2552 : 67-68) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านของความเป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่นพบว่า การพัฒนาตามหลักความคุ้มค่ามากที่สุด และน้อยที่สุดคือ การพัฒนาตามหลักการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิติธร เพชรกันหา (2550 : 70) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่และความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยกล่าวคือ ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านนิติธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจตุพร ผ่องสุข (2550 : 87)

ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โลกสว่าง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โลกสว่าง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยจะเห็นได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า การบริหารงบประมาณไม่โปร่งใส การแก้ไขปัญหาไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อปท. ควรจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรม ควรแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างรวดเร็ว ควรจัดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน โดยสรุปประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โลกสว่าง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบล โลกสว่าง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับปานกลาง โดยประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โลกสว่างแตกต่างกัน ซึ่งข้อสรุปที่ได้สามารถใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โลกสว่างให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับพระเจริญ จิริสุโก (เมืองประทับ) (2552 : 57) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 6 ด้าน บุคลากรมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิชาติ โชติชัยवालกุล (2550 : 67) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสนาะ สภาไพไทย (2549 : 64) ได้ศึกษาเรื่อง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามความคิดเห็นของนักเรียนเสนาธิการทหารบก ผลการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วนักเรียนเสนาธิการทหารบก จะให้ความเห็นว่าการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดีของรัฐบาลมีความสำคัญอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม และด้านคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนันชัย รัตนไทรแก้ว (2548 : 84) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของ โรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงาน โรงเรียนซึ่งอยู่ในแต่ละหลักของธรรมาภิบาล พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารงบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านวิชาการ และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทพล พงษ์ธรวิสุทธิ (2548 : 84) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง และเห็นด้วยว่ารูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบ องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตำบล ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ส่วนคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเป้ง จำนวน 32 คน เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ในระดับความพึงพอใจสูง

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ และองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัดที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขาสีสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ และองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด พบว่า จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรมด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัด มหาสารคาม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดย ภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรม และ ด้านหลักความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนี้ เป็นแนวทางให้องค์กรจะต้องนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในองค์กร ทุกคนจะต้องยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยถือว่าเป็นการบริหารงานภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระเจริญ จิริสุโก (เมืองประทับ) (2552 : 57) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างใช้หลักธรรมาภิบาลในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหาร พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองบางกรวยได้ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลไปในทิศทางเดียวกัน คือ ยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และ หลักเกณฑ์ที่ชอบธรรม เทศบาลควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรข้าราชการในหน่วยงาน เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร เพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บุคลากรของเทศบาลควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและให้บริหารต่าง ๆ ด้วยความจริงใจ การให้บริการให้มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน

และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเงินยง อุ่นเจริญทวีสิน (2553 : 78-79) ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จ ที่มี เพศแตกต่างกัน เห็นว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอเค็ง จังหวัด กาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) โดยสรุป ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จ ที่มีเพศ แตกต่างกัน เห็นว่ามีปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอเค็ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรนำไปเป็น ข้อเสนอแนะในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลสมเด็จตามหลักธรรมาภิบาล ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังสอดคล้องกับนพพล สุรน์ครินทร์ (2547 : 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์กร

บริหารส่วนตำบลตามที่เสนอของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการนำ หลัก ธรรมาภิบาลมาใช้ใน อบต. แตกต่างกัน

2. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออย่างสี่สุราษฎร์ธานี จังหวัด มหาสารคาม ที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรมด้านหลัก ความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่องค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด แตกต่างกันในด้านของขนาด องค์การบริหาร ส่วนตำบลที่มีขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดในด้านบุคลากร และงบประมาณ ส่งผลให้วิธีการ บริหารจัดการน้อยกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมด้าน งบประมาณ บุคลากรที่มากกว่าส่งผลให้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีกว่า และ ให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ เสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน เสนอ ความคิดในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาฯ เพื่อกำหนดนโยบาย ออกระเบียบและข้อบังคับตำบลการบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม นี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจ ปัญหาสำคัญขององค์การ ไม่ว่าจะด้วยการประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติ บริบทของ องค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาพแวดล้อมของชุมชนที่แตกต่างกัน มีความสำคัญในการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยเฉพาะ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรมด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ

ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนพพล สุรนครินทร์ (2547 : 87) พบว่า ภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยด้านบุคคล พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัย ด้านขนาดของ อบต. ประชาชนมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ใน อบต. แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต. มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมใน การดำเนินการของ อบต. จะเห็นได้ว่าขนาดของ อบต.ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการดำเนินงาน ของ อบต.ที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามไม่ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ แต่ในหลักธรรมาภิบาลก็จะส่งผลเหมือนกัน คือ ทำให้การทำงานภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ตามหลักธรรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มาเซลลา (Marcella. 2007 : Abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างคณะผู้บริหารโรงเรียนของเขตการศึกษา Morongo ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนของตนมากกว่าคณะทำงานในอดีต นี่คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการศึกษาของเขตการศึกษาโมรอนโก (Morongo) ข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบให้เห็นว่าไม่ว่าจะใช้ลักษณะพิเศษอันไหนในหลักธรรมาภิบาลก็จะส่งผลเหมือนกัน คือทำให้การทำงานภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ตามหลักธรรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีลักษณะการบริหารเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง และมีการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น และการกระจายอำนาจการปกครองให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น ด้วยภารกิจตามอำนาจหน้าที่และภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจึงมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการจัดการองค์กรให้เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของแคลก (Clarke. 2001 : 35) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกานาส พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนา การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่จริงจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่น การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่จากการที่ยังคงมีการถือพรรคพวกพ้อง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่วิเคราะห์ได้จากข้อค้นพบ และที่ได้จากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สารระสำคัญที่ประมวลได้เพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อศึกษาในโอกาสต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ควรให้มีการจัดอบรม เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ

ส่งเสริมให้พนักงานส่วนตำบลปฏิบัติงาน โดยยึดตามกฎหมาย กฎ ระเบียบขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลัก ไม่เลือกปฏิบัติ เช่น การเสียภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ฯลฯ

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ควรจัดการอบรมเชิงคุณธรรมให้แก่พนักงานทุกท่านอย่างน้อยปีละครั้ง โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม พนักงานส่วนตำบลต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมต่อทุกคน โดยไม่มีอคติ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น เช่น การต่อคิวทำบัตรต่าง ๆ

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้พนักงานส่วนตำบลเร่งพัฒนาข้อมูลข่าวสาร ระบบสารสนเทศให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และจัดทำฐานข้อมูลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรจัดเจ้าหน้าที่อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับความเข้าใจในการมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้นกว่าเดิม เพิ่มช่องทางการประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคมมากยิ่งขึ้น

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรมีการให้บริการต่าง ๆ ด้วยความรับผิดชอบต่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน พนักงานส่วนตำบลต้องยอมรับผลงานที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจและการกระทำได้ทั้งผลดี ผลเสียและสามารถอธิบายเหตุผลในการกระทำนั้นได้

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและชุมชน เพื่อให้การใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ได้รับจัดให้มีการศึกษาดูงานของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่สามารถให้พนักงานทุกท่านปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ หรือจัดหน่วยงานควบคุม กำกับให้พนักงานทุกท่านปฏิบัติงานอย่างเต็มเวลา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคเอกชน ประชาชน และ ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ (Benchmarking) การบริหารจัดการภาครัฐกับ องค์กรอื่น ๆ ถึงวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) และการสนับสนุนของภาครัฐกับ องค์กรอื่น ๆ ว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลสัมพันธ์ หรือแตกต่างกัน หรือไม่ เพื่อเชื่อมโยงวิธีการ วางรากฐานการบริหารจัดการที่ดีในระดับประเทศอย่างเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานถึงหลักธรรมาภิบาลว่า มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งแนวทางการ ดำเนินงานที่เหมาะสม

2.3 ควรศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร เพื่อให้ทราบ จุดที่ควรพัฒนาและเสริมสร้างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ทำนองเดียวกับการวิจัย ครั้งนี้

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับ ประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของงานด้านต่าง ๆ

2.5 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ ทรายจากผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากร ซึ่งเป็นบุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง เท่านั้น ถ้ามีการศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ในสังกัดอื่น หรือในเขตพื้นที่อื่น จะสามารถนำผลการวิจัยมาศึกษาเปรียบเทียบจนได้ข้อสรุปที่สามารถ นำไปเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงได้อย่างกว้างขวางต่อไป ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับเรื่องนี้ในหน่วยงานหรือเขตพื้นที่อื่น เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ดังกล่าวนอกจากนี้จะทำให้ ได้ข้อค้นพบที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล